

SĄVIŽUDYBIŲ SITUACIJA KLAIPĖDOS RAJONE IKI 2016 METŲ



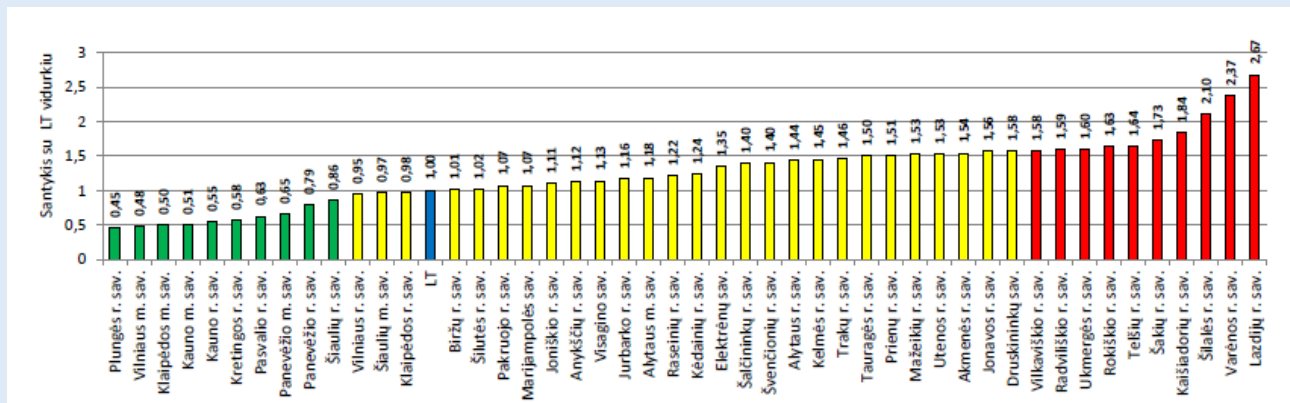
2017 M., GARGŽDAI

TURINYS

1. Savižudybių situacija Klaipėdos rajono savivaldybėje	3
2. Savižudybių pasiskirstymas Klaipėdos rajone seniūnijose.....	5
Kaip atpažinti į savižudybę „linkusį“ žmogų?	8
Šaltiniai.....	9
Priedai.....	10

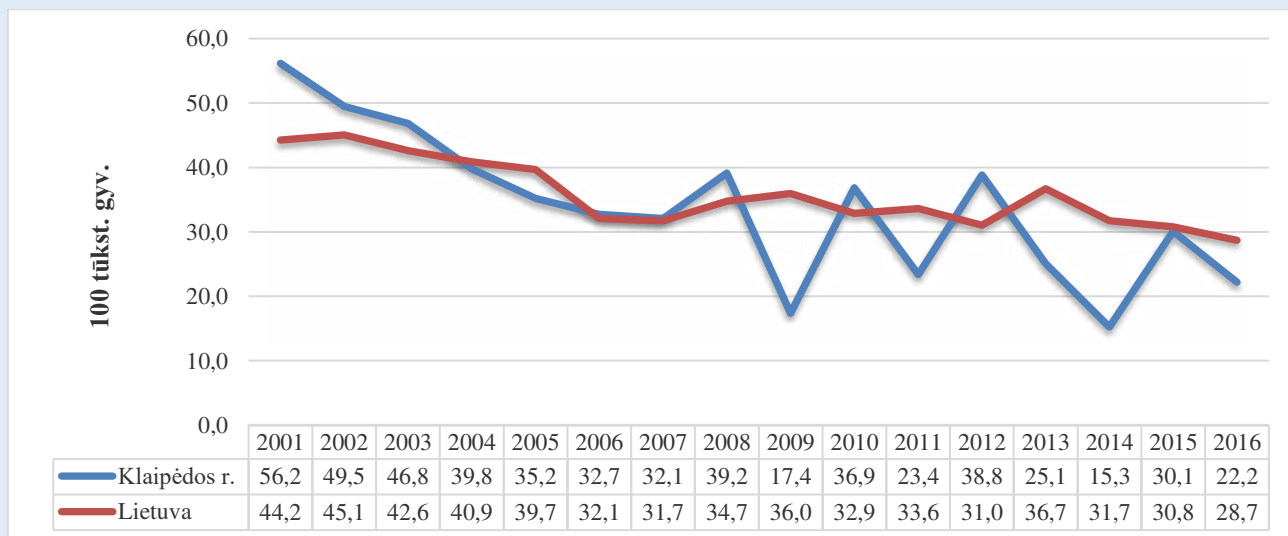
1. Savižudybių situacija Klaipėdos rajono savivaldybėje

Leidinyje „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2015 m.“¹ nurodoma, jog 2015 m. Klaipėdos rajono mirtingumo dėl savižudybių rodiklio reikšmė atitinka Lietuvos rodiklio reikšmės vidurkį (žymima geltona spalva) (1 pav.).



1 pav. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv. 2015 m. pagal savivaldybes (santykis su LT vidurkiu)
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Per paskutinius 16 metų Klaipėdos rajone savižudybių sumažėjo **34 atvejais 100 tūkst. gyventojų**. 2016 m. palyginus su 2015 m., Klaipėdos rajone savižudybių sumažėjo nuo 30,1 iki 22,2 atvejų 100 tūkst. gyventojų (2 pav.).

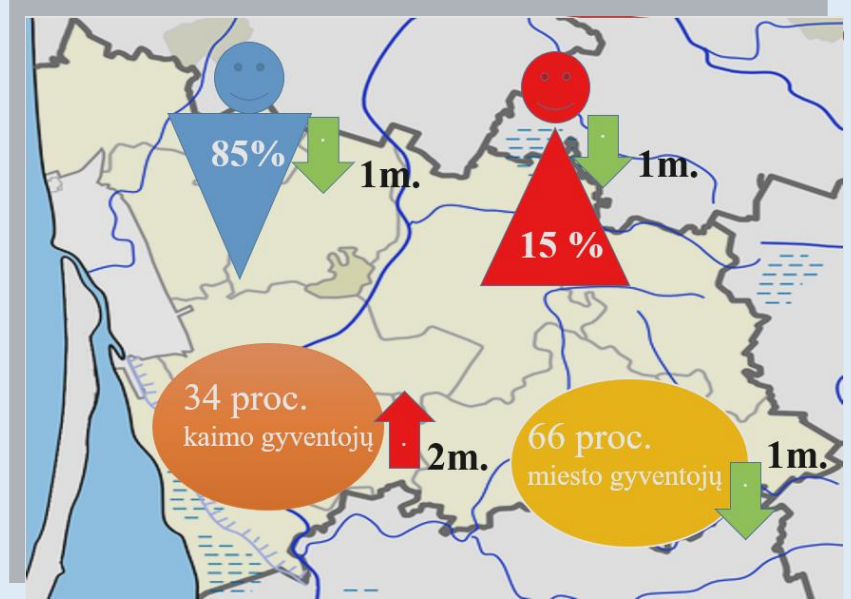


2 pav. Tyčiniai susižalojimai (savižudybės) (X60-X84) 100 000 gyv. Klaipėdos rajone ir Lietuvoje
Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

¹ Našlėnė, Ž., Ustinavičienė, R., Želvienė, A. (2016). *Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2015*. Vilnius: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras. Prieiga per internetą: <http://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Statistikos/savivaldybiu%20leidinys%202015.pdf>

Per paskutinius 6 metus pastebėta tendencija – daugiausia savižudybių atvejų sudaro vyrų mirtys.

Analizuojant situaciją pagal gyvenamąją vietą, **daugiau nei pusė** Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų **savižudybių atvejų sudaro miesto gyventojų mirtys** (2010-2016 m. 66 proc.) (3 pav.).



3 pav. Savižudybių pasiskirstymas Klaipėdos rajone pagal lytį ir gyvenamąją vietą 2010-2016 m.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas, VSB skaičiavimai

Per paskutinius 6 metus vyrų savižudybių atvejų buvo apie 6 kartus daugiau nei moterų. 2016 m. palyginus su 2015 m., tiek vyrų, tiek moterų savižudybių atvejų sumažėjo (1 lent.).

1 lentelė. Savižudybės pagal lytį Klaipėdos rajone 2010-2016 m.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Iš viso 2010-2016 m.
Vyrai	16	12	17	13	6	11	10	85
Moterys	3	0	3	0	2	5	2	15
Iš viso	19	12	20	13	8	16	12	100

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

2010-2016 m. miesto gyventojų savižudybių atvejų buvo beveik 2 kartus daugiau nei kaimo gyventojų. Nuo 2014 m. daugėja savižudybių kaimuose, tačiau per pastaruosius metus ženkliai sumažėjo savižudybių miestuose (2 lent.).

2 lentelė. Savižudybės pagal gyvenamąją vietą Klaipėdos rajone 2010-2016 m.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Iš viso 2010-2016 m.
Kaimas	7	3	8	4	0	4	8	34
Miestas	12	9	12	9	8	12	4	66
Iš viso	19	12	20	13	8	16	12	100

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

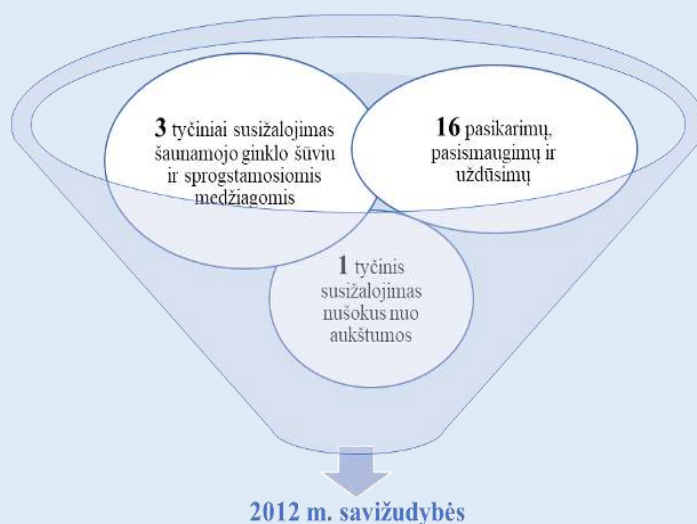
Per paskutinius 6 metus 45 proc. visų savižudybių sudaro nuo 45 iki 64 m. amžiaus asmenų mirtys. Vaikų (iki 17 m.) savižudybių kasmet nustatoma apie 1-2 atvejus (2012 m. ir 2013 m. nebuvo savižudybių). Pastaruosius trejus metus 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje savižudybių skaičius svyravo nuo 3 iki 4 atvejų. 2015-2016 m. kasmet užregistruojamos 3 savižudybės 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų grupėje (3 lent.).

3 lentelė. Savižudybės pagal amžiaus grupes Klaipėdos rajone 2010-2016 m.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Iš viso 2010-2016 m.
0-17 m.	1	1	0	0	1	2	1	6
18-44 m.	6	3	6	6	4	4	3	32
45-64 m.	11	8	7	6	1	7	5	45
65 + m.	1	0	7	1	2	3	3	17
Iš viso	19	12	20	13	8	16	12	100

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

2010-2016 metais tyčinis susižalojimas **pasikariant, pasismaugiant ir uždūstant yra dažniausias savižudybių atvejis**, išskyrus 2012 metais (4 pav.).

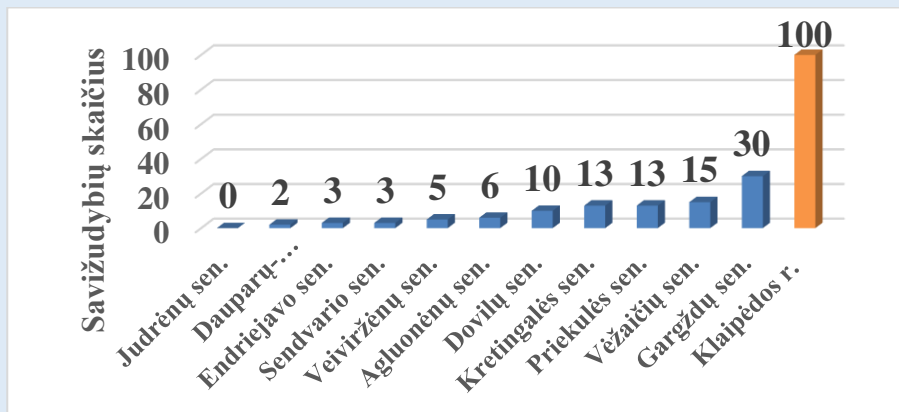


4 pav. Savižudybės Klaipėdos rajone 2012 m.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

2. Savižudybių pasiskirstymas Klaipėdos rajone seniūnijose

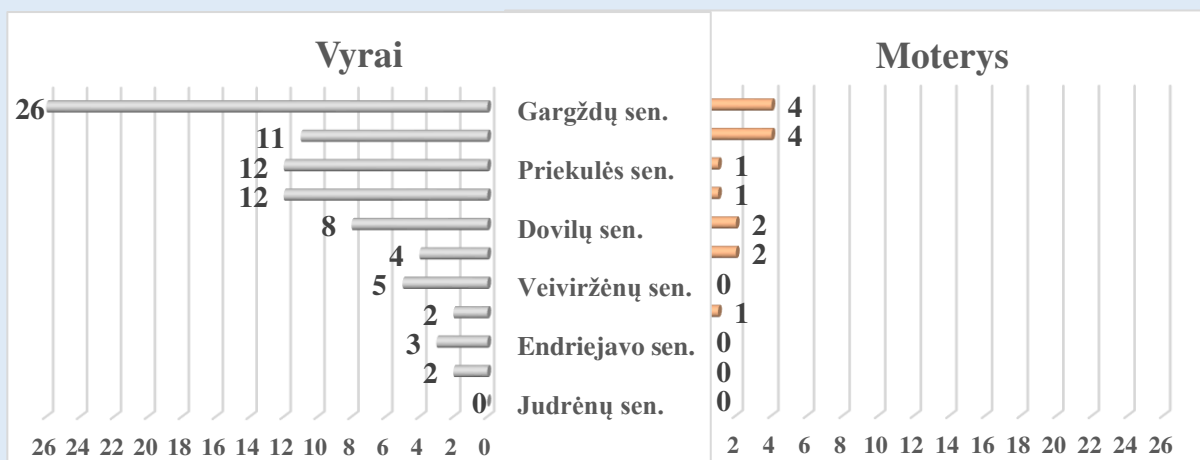
Per paskutinius šešis metus Klaipėdos rajone iš viso įvyko 100 savižudybių, iš jų 30 tyčinių susižalojimų – Gargždų seniūnijoje. Jau šešis metus iš eilės **Judrėnų seniūnijoje nebuvo savižudybių** (5 pav.). Dauparų-Kvietinių seniūnijoje per šešerius metus buvo 2 savižudybių atvejai. Agluonėnų, Endriejavo, Sendvario, Veiviržėnų seniūnijose stebimas savižudybių sumažėjimas (5 pav., 4 lent.).



5 pav. Savižudybių pasiskirstymas pagal seniūnijas Klaipėdos rajone 2010-2016 m.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

Nuo 2010 iki 2016 m. moterų savižudybių nebuvo Veiviržėnų, Endriejavo, Dauparų-Kvietinių, Judrėnų seniūnijose. Per paskutinius šešerius metus įvyko po 1 moters savižudybę Priekulės, Kretingalės ir Sendvario seniūnijose. Veiviržėnų seniūnijoje paskutinius keturis metus ir Endriejavo, Sendvario seniūnijose jau tris metus nebuvo vyrų savižudybių (6 pav., 4 lent.).



6 pav. Savižudybių pasiskirstymas pagal lytį Klaipėdos rajono seniūnijose 2010-2016 m.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

4 lentelė. Savižudybių paplitimas pagal lytį Klaipėdos rajono seniūnijose nuo 2010 m. iki 2016 m.

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Iš viso 2010-2016 m.
Agluonėnų sen.	Vyrai	0	1	0	2	1	0	0	4
	Moterys	0	0	0	0	1	1	0	2
	Iš viso	0	0	1	0	2	2	1	0
Dauparų-Kvietinių sen.	Vyrai	0	1	0	0	0	0	1	2
	Moterys	0	0	0	0	0	0	0	0
	Iš viso	0	0	1	0	0	0	0	1
Dvilų sen.	Vyrai	3	1	1	0	1	2	0	8
	Moterys	1	0	1	0	0	0	0	2
	Iš viso	4	4	1	2	0	1	2	0
Endriejavo sen.	Vyrai	2	0	0	1	0	0	0	3
	Moterys	0	0	0	0	0	0	0	0
	Iš viso	2	2	0	0	1	0	0	0
Gargždų sen.	Vyrai	6	3	6	3	0	3	5	26
	Moterys	1	0	1	0	0	0	2	4
	Iš viso	7	7	3	7	3	0	3	7
Judrėnų sen.	Vyrai	0	0	0	0	0	0	0	0
	Moterys	0	0	0	0	0	0	0	0
	Iš viso	0	0	0	0	0	0	0	0
Kretingalės sen.	Vyrai	3	1	2	1	2	3	0	12
	Moterys	1	0	0	0	0	0	0	1
	Iš viso	4	4	1	2	1	2	3	0
Priekulės sen.	Vyrai	0	1	3	2	2	3	1	12
	Moterys	0	0	0	0	0	1	0	1
	Iš viso	0	0	1	3	2	2	4	1
Sendvario sen.	Vyrai	0	1	0	1	0	0	0	2
	Moterys	0	0	0	0	1	0	0	1
	Iš viso	0	0	1	0	1	1	0	0
Veiviržėnų sen.	Vyrai	0	2	3	0	0	0	0	5
	Moterys	0	0	0	0	0	0	0	0
	Iš viso	0	0	2	3	0	0	0	0
Vėžaičių sen.	Vyrai	2	1	2	3	0	0	3	11
	Moterys	0	0	1	0	0	3	0	4

	Iš viso	2	2	1	3	3	0	3	3
Iš viso pagal	Vyrai	16	12	17	13	6	11	10	85
visas seniūnijas	Moterys	3	0	3	0	2	5	2	15
	Iš viso pagal lytį	19	12	20	13	8	16	12	100

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

Per paskutinius penkerius metus vaikų iki 18 m. amžiaus grupėje 1 savižudybės atvejis buvo nustatytas Gargždų, Vėžaičių seniūnijose; Agluonėnų seniūnijoje – 2 atvejai. 18-44 m. amžiaus asmenų grupėje vienodas savižudybių pasiskirstymas buvo Agluonėnų, Priekulės seniūnijose (2 atvejai) ir Sendvario, Veiviržėnų seniūnijose (1 atvejis). Dauparų-Kvietinių, Endriejavo, Judrėnų seniūnijose nebuvo 18-44 m. asmenų savižudybių. 45-64 m. asmenų nuo 1 iki 2 savižudybių buvo Agluonėnų, Endriejavo, Kretingalės, Veiviržėnų seniūnijose. Dauparų-Kvietinių, Dvilų, Judrėnų, Sendvario seniūnijose nebuvo 45-64 m. amžiaus asmenų savižudybių. 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų 5 savižudybės buvo Gargždų seniūnijoje, 4 atvejai – Priekulės seniūnijoje (5 lent.) (*Pastaba: savižudybių metų pokytis amžiaus grupėse pateiktas 1 priede 6 lentelė*).

5 lentelė. Savižudybių paplitimas pagal amžiaus grupes Klaipėdos rajono seniūnijose 2012-2016 m.

	0-17 m.	18-44 m.	45-64 m.	65 + m.
Agluonėnų sen.	2	2	1	0
Dauparų-Kvietinių sen.	0	0	0	1
Dvilų sen.	0	3	0	2
Endriejavo sen.	0	0	1	0
Gargždų sen.	1	6	8	5
Judrėnų sen.	0	0	0	0
Kretingalės sen.	0	4	2	2
Priekulės sen.	0	2	6	4
Sendvario sen.	0	1	0	1
Veiviržėnų sen.	0	1	2	0
Vėžaičių sen.	1	4	6	1
Iš viso pagal visas seniūnijas	4	23	26	16

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

Kaip atpažinti į savižudybę „linkusį“ žmogų?

Savižudybę yra nelengva atpažinti, tačiau asmenys prieš nusižudant kelias savaites ar mėnesius prieš, rodo tam tikrus įspėjamuosius ženklus. Tai nėra tuščias prašymas parodyti dėmesį, tai – svarbus pagalbos šauksmas. Svarbu kuo anksčiau pastebėti ženklus.

Įspėjamieji ženklai vaiko kalboje, elgsenoje:

- kalba: „jaučiuosi našta kitiems“, „nematau prasmės gyventi“, „manęs greit nebebus“;
- pasikeitusi vaiko psichologinė būsena;
- demonstruojamas neatsargus elgesys;
- užsisklendimas ir nenoras bendrauti su draugais, bendradarbiais ir kitais artimaisiais;
- kalbėjimas apie atskirties ir vienišumo jausmus;
- nesėkmės, nereikalingumo, nevilties jausmų ar savigarbos netekties raiška;
- artimų žmonių lankymas siekiant atsisveikinti;
- nuolatinis susitelkimas ties regimai neišsprendžiamomis problemomis.

Rekomendacijos sveikatos priežiūros specialistams, pedagogams, mokytojams ir kitiems specialistams, dirbantiems su vaikais:

- atkreipti dėmesį į pasikeitusią vaiko psichologinę būseną, elgesį, pasisakymus;
 - stebėti ar odos paviršiuje nėra įvairių formų pjautinių pažeidimų, sutvarstymų rankų srityje;
 - atkreipti dėmesį jei mokinyas pradėjo praleidinėti pamokas, arba vėluoja į pirmąsias pamokas, atrodo nepailsėjęs, mieguistas;
 - atkreipti dėmesį į vaiko piešinius ir turimas nuotraukas;
 - mokiniui pranešus, kad jis žaloja save, reiktų jums išlikti ramiam, išklaudyti jį, nepalikti vieno ir nedelsiant pranešti mokyklos administracijai;
 - kaip specialistui kalbėti su vaiku:
- 1) išklaudykite, nenuvertinkite ketinimų rimtumo. Vaikui pasakykite: „Atrodote labai prislėgtas, papasakokite apie tai“;
 - 2) neskubėkite. Vaikui pasakykite: „Iš to, ką pasakėte, atrodo, kad Jums sunku“ ir paklauskite: „Ar būna taip blogai, kad nebesinori gyventi?“;
 - 3) naudokite žodį „savižudybė“. Vaiko paklauskite: „Ar Jums kyla minčių apie savižudybę?“.

Rekomendacijos tėvams:

- atkreipti dėmesį su kuo vaikas bendrauja internete ir socialiniuose tinkluose;
- stebėti vaiko socialinių tinklų paskyras ir grupes, kuriose jis yra užsiregistravęs;
- domėtis kokią medžiagą vaikas viešina internete;
- stebėti vaiko psichologinę būseną;
- stebėti ar odos paviršiuje nėra įvairių formų pjautinių pažeidimų;
- atkreipti dėmesį, jei vaikas ryte sunkiai kelsi, atrodo nepailsėjęs;
- atkreipti dėmesį į vaiko piešinius ir išsaugotas nuotraukas;
- kilus įtarimui, kad vaikas save žaloja, kreipkitės pagalbos į mokyklos psichologą, socialinį pedagogą ar psichikos sveikatos centruose dirbančius specialistus - psichologą, psichiatrą.

Šaltiniai

1. *Savižudybių prevencija: atmintinė policijos pareigūnams, ugniagesiams ir kitiems pirmosios pagalbos teikėjams.* (2009). Pasaulio sveikatos organizacija. Prieiga per internetą: http://www.vpsc.lt/images/stories/2015/suicide_leidinukas_201512_.pdf
2. *Savižudybių prevencijos biuras informuoja.* (2016). Vilnius: Valstybinis psichikos sveikatos centras. Prieiga per internetą: http://www.vpsc.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=436%3Asaviudybi-prevencijos-biuras-i-n-f-o-r-m-u-o-j-a&catid=32%3Asaviudybi-prevencijos-biuras-informuoja&Itemid=72&lang=lt

Priedai

1 PRIEDAS

6 lentelė. Savižudybių paplitimas pagal amžiaus grupes Klaipėdos rajono seniūnijose nuo 2012 m. iki 2016 m.

		0-17 m.	18-44 m.	45-64 m.	65 + m.	Iš viso
2012	Vėžaičių sen.	0	0	2	1	3
	Veiviržėnų sen.	0	1	2	0	3
	Dovilų sen.	0	2	0	0	2
	Kretingalės sen.	0	0	1	1	2
	Priekulės sen.	0	0	1	2	3
	Gargždų sen.	0	3	1	3	7
	Iš viso	0	6	7	7	20
2013	Agluonėnų sen.	0	1	1	0	2
	Vėžaičių sen.	0	2	1	0	3
	Kretingalės sen.	0	1	0	0	1
	Priekulės sen.	0	0	1	1	2
	Sendvario sen.	0	1	0	0	1
	Endriejavo sen.	0	0	1	0	1
	Gargždų sen.	0	1	2	0	3
	Iš viso	0	6	6	1	13
2014	Agluonėnų sen.	1	1	0	0	2
	Dovilų sen.	0	1	0	0	1
	Kretingalės sen.	0	1	1	0	2
	Priekulės sen.	0	1	0	1	2
	Sendvario sen.	0	0	0	1	1
	Iš viso	1	4	1	2	8
2015	Agluonėnų sen.	1	0	0	0	1
	Vėžaičių sen.	1	1	1	0	3
	Dovilų sen.	0	0	0	2	2
	Kretingalės sen.	0	2	0	1	3
	Priekulės sen.	0	0	4	0	4
	Gargždų sen.	0	1	2	0	3
	Iš viso	2	4	7	3	16
2016	Vėžaičių sen.	0	1	2	0	3
	Priekulės sen.	0	1	0	0	1
	Gargždų sen.	1	1	3	2	7
	Dauparų-Kvietinių sen.	0	0	0	1	1
	Iš viso	1	3	5	3	12

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas.

Informaciją parengė:

Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė Monika Steponkienė,
tel. nr. (8 46) 453 754, el. p. monika.steponkiene@visuomenessveikata.lt